

Петер Светина: Синиот португалец (Excerpt in Macedonian)

Translated by Ivanka Apostolova Baskar
Contact of the translator: ivankaapostolova@gmail.com

Шести дел

Застанаа на мостот, пред нив поминаа војници и мостот се издолжи. Се издигнуваше и се издолжуваше по секој нивни чекор.

Долго време одеа по мостот; на тлото се појавија линии. Можеа да стапнат на нив и да ги доцртуваат, одејќи по нив:

НОКВА АПАЛИТА ЧАИ АЛИН МАНАПИ КАСКВАМ ХИНАСПА ХУК
МОСОК ХИНА КИРИЈКУЧУ.

„Што ли би значело тоа?“ праша Хијацинт?

(ЦРТЕЖ-ИЛУСТРАЦИЈА)

Ања Клара размислуваше. Чекореше по зборовите напред и назад, ги прескокнуваше поделбите на зборовите, како да прескокнуваше на школка, читаше од позади кон почеток, од средината кон лево, и потоа кон десно, и повторно обратно. И повторно размислуваше. Кога размисли за се', се навали на оградата и рече:

„Не знам.“

Мостот заврши, и стапнаа на земјен пат.

„Малку сум изморена и нозете ме болат,“ рече Ања Клара.

„За својот личен замор нема да трошам зборови,“ рече Хијацинт.

Зад живата ограда се појави клупичка, си седнаа на неа.

(ЦРТЕЖ-ИЛУСТРАЦИЈА)

(ЦРТЕЖ-ИЛУСТРАЦИЈА)

„Нема да кажам ништо, но како векови да поминаа, откако последен пат уживавме јадејќи нешто,“ рече Хијацинт.

„Кучешка шепа; и мене добра храна би ме окрепила малку,“ рече Ања Клара.

Под клупата се појави кучешка глава:

„Сакате пилешко во кари сос или прасечко месо со зеленчук?“

„Донесете ни пред се’ нешто добро и вкусно за нашиот стомак (или утроба) и заби,“ рече Ања Клара.

„Што е утроба?“ праша Хијацинт?

„Желудник, стомак, шкембе, цревца, доколку не грешам,“ одговори Ања Клара.

„Учена си,“ со длабока почит изреагира Хијацинт.

Околу кучето има зајчиња, хермелини и кукавици, изгледа како да е опкружен од свечена придружба.

Донесоа масичка, на која што имаше лепчиња; и садчиња со сок од морков и сок од ананас. Потоа уште една масичка, на која што имаше чајник, шољички и мермерен колач.

Наместија се’ убаво пред Клара и Хијацинт.

Околу сите израсна парк, на местото каде што седеа Клара и Хијацинт се појави павиљон.

„Хутна нај нај,“ во хор изговорија сите оние кои принесуваа по нешто, а потоа се растрчаа низ паркот.

Некои од нив од џебовите извадија текстилни здипленки кои пораснаа и се претворија во чаршави. Ги ставија на тлото, а на нив веќе имаше подготвена ужинка. Други од џебовите извадија инструменти и ги надуваа. Децата се бркаа на песокот, и меѓу дрвјата. Кога трчаа кон акацијата се намалуваа, ако трчаа кон дабот се зголемуваа. Доколку трчаа околу грмушките, на кратко стануваа малечки мамути и незграпно се сопнуваа на тревата и ја бараа

топката, бидејќи сите мамути бараат топка. Ако ги испрскаше вода од прскалката, неколку минути можеа да летаат, иако не беа кукавици.

Во близина на Ања и Хијацинт се појави хермелин со долга сива брада кој ја рецитираше следнава песна додека траеше ужинката:

Пуентепи естаблојка љампу, полимариано пресвит неј ковктер скоророн,
1999 ватапи, рапраманта урујман камачикукама сирасква сен, ичака вон мана
мана портон.

„Кога би знаела да зборувам како овие мајстори пеачи, би се почувствувала како да сум во небеса,” рече Ања Клара.

По оброкот Хијацинт почна да трча од акацијата до дабот и назад. Се намалуваше и зголемуваше и повторно се намалуваше и зголемуваше.

„Ми годи!” воскликна.

Ненадејно од тлото никна камбана.

Донг! Донг! Донг! Донг! Донг!

Низ паркот засвоне толку многу пријатно; и треперењето на воздухот го обземаше целото тело.

Потоа хермелините, кукавиците и кученцата си ги собраа своите платненца, и ги издишаа инструментите, им се заблагодарија на акацијата и на дабот, и им мафнаа на грмушките. Потоа ја склопија масата и ги тргна тањирчињата, шољичките и чајникот и рекоа:

„Сонкојми чајта сиентејта атин, боуде наромну.”

(ЦРТЕЖ-ИЛУСТРАЦИЈА)

И кога камбаната се нурна назад во земјата, си замина и паркот. Ања Клара и Хијацинт останаа сами на земјеното патче, на кое што стапнаа веднаш по мостот.

(ЦРТЕЖ-ИЛУСТРАЦИЈА)

Шеснаесети дел

„Да одиме, ајде’’, рече Хијацинт.

„Многу ви благодарам, многу ви благодарам, ви благодарам,’’ рече Ања Клара и едвај приметно - прво се поклони пред главата која се преправаше дека е скулптура, а потоа пред Колоњали на стреата од слама, која се преправаше дека е скулптура, и пред затворениот прозорец, зад кој што беше и Синиот португалец.

Вратата од дворот се затвори и тие се најдоа на плоштадот пред обележената насока, која што беше поставена во средината.

„Што пишува, можеш ли да ми прочиташ?, праша Хијацинт.

„Треба да се доближам,’’ одговори Ања Клара.

Кога застанаа пред насоката виде дека од неа излегуваат три раце. На првата рака имаше ливче со текст: ПРАВДА; и покажуваше таму право па удољу до улицата, која се наоѓаше кај аркадите. На ливчето на втората рака, обесено на показалецот (фуј колку беше гаден, со црно под ноктот, како раката на Цеферин!), пишуваше: РАСКАЖАНА. Втората рака усмеруваше кон скалите кои водеа од плоштадот угоре. На показалецот на третата рака, висеше ливче на кое што пишуваше: ВИСТИНИТО. Раката покажуваше право во каменот на куќата пред нив.

„Хм,’’ рече Ања Клара.

„Мене највеќе ме влече оној камен,’’ рече Хијацинт, „ако треба да избирам.’’

„Тогаш, во ред,’’ рече Ања Клара и двајцата се упатија кон каменот.

Ниту се отвори, ниту се сруши. Стоеше стројно.

Чук, чук по вратата. Затворено, затворено.

Свон, свон на свончето. Затворено, затворено.

Но постои можност, да се истрае до крај, по патот кој продолжува, иако врти зад куќата.

Хијацинт се засили и се искаче по каменот до прозорецот на куќата, тој беше отворен.

Ања Клара е малечка иако и таа би можела исто како јас, да се залета и качи, си помисли тој.

Во меѓувреме Ања Клара ја собра калдрмата од тлото, ја постави едно над друго како скалички, и се искачи на неа, до прозорецот.

Со свои нозе и на свои раце, се искачија и скокнаа внатре во собата преку прозорецот.

Внатре ги запре знакот со натпис СТОП.

Хијацинт сврте околу знакот.

„Еј, пишува стоп,’’ викна Ања Клара, „значи треба да застанеме.’’

„Ама не, пишува, тука стој и сврти околу’’, рече Хијацинт.

Свртеа околу знакот и ја видоа стрелката која укажуваше, да се сврти на десно.

„Аха, сега ми е јасно’’, рече Хијацинт и се постави возвишено и возвишено почна да рецитира:

Ај соце, ниркајким кусикеј, илактујапи, рикскијм. Куамка пајтајпа васинпа вактанпим сајанки. Кункјакикипас јакунајкитам риксини, ичака манан кавсак мачаквај касканпи микујатапс томајтапас мунаничу, ниспа.

Потоа стрелката која упатуваше на десно се помести. Од неа излезе стрелка — змија и се лизна кон реката, која што жубореше во далечината. Но тоа не беше рекачка, туку беше вода, која истекуваше од напукнат жлеб од бетонскиот сид во дворот на локалната пивница. Мажишта, мустаќлести-брадести, се соблекуваа по костими за капење, за да пијат, легнати на брегот на езерцето.

Пред езерцето стоеше знак во знак. Но доколку направиш стој на глава ќе видиш дека на него пишува број 50. Петката паднала малку настрана и како полжав со куќичка, се искачила по елката нагоре, нагоре. Нулата се засмејала

обвиткана околу себе, и стануваше се по јајчеста, додека не се претвори во јајце. Во големо јајце.

„Што ќе направиш сега?“ го праша Ања Клара. „Јас немам костим за капење, а езерото си е езеро.“

„Хијацинт почна да мрмори: „По езерцето, близу Триглав, чамче плива напред – назад,“, при тоа се чешкаше по главата, бидејќи навистина не знаеше што да направи.

Јајцето се подели и се создадоа две чамчиња. Во едниот заплови Хијацинт, во другиот Ања Клара; тие запловија. Помеѓу големите острови-стомаци, помеѓу дивите џунгла-бради, помеѓу црните-мустаќи пловеа и дуваа во едрата, кои ги немаа, но затоа чамчињата брзо пловеа како секавица по водата.

Секавицата го осветли пејсажот, се насобраа тмурни облаци, во далечината загрми.

Како што се собираат автомобилите пред семафорот,

моторот брмчи, ногата дава гас,

облаци дим од ауспухот излегуваат и се шират кон висината,

се зголемуваат буката и гужвата, станува жешко,

водата во моторите врие зовриена-врела,

дивите животни се на штрек,

спремни се да го истурат својот насобран гнев,

на небото тешки облаци се збрале,

наскоро дождот сив, ќе истури, ќе го натопи опосумот.

„Сирото опосумче“, рече Ања Клара и го стави опосумчето во чамец.

Но тоа беше само трик, опосумот се претвори во големо чудовиште е се нафрли врз Ања Клара за да ја изеде.

„Еј, лешинару, пушти ја!“ вресна од соседниот чамец, Хијацинт.

Чудовиштето се замрзна над посакуваниот гриз.

„Како знаеш?“ рече изненадено и ја врати Ања Клара назад во чамчето. „Ако ми дозволите, јас се викам Штефица Мрцина (Стефица Лешинарец).

Извинете за непријатноста, длабоко ви се извинувам. Длабоко колку што е длабока тагата во тажните очи.“

„А кој има тажни очи?“ праша Ања Клара.

„Тажниот,“ одговори Штефица Мрцина (Стефица Лешинарец). „Бездруго секој плови покрај неговиот остров, на кој што тој седи и тажно гледа. Ако предолго гледаш во неговите тажни очи, во нив можеш да се удавиш. Еднаш тоа мене ми се случи. Потоа тешко можеш да испловиш од нив. Вие двајцата, сакате ли некаде да ве однесам?“

„Ве молам, до другата страна на езерото,“ рече Ања Клара.

Деветнаесети дел (извадок)

Ситна женичка се обеси на прстот и така се завртила и се врти.

„Драго ми е, јас сум Мандра Гора (Горе)“, рече таа. „Таму се и колешките Мандра Дола (Долу), Мандра Чеза (Преку), Мандра Спода (Под), Мандра Згора (Горе), Мандра Окола (Околу) и Мандра Изза (Над/Поззади).“

(Меѓудругото: двете зз во Поззади се изговараат како едно долго з, а поинаку од примерот на Влади Риззи!)

Сите Мандри застапаа во ред и запеаа:

„Ние сме собирачки на согласки:

На тоа што останува, што се фрла,

тоа што ќе се отфрли, што ќе се фрли,

ги собираме сите согласки,

и ги формираме во зборови.’

„И што правите со нив?” ги праша Хијацинт.

„Имаме рид со одземени согласки: кученца, хермелинчиња, зајци и кукавици - кај нас доаѓаат со колички, со приколки и ги товараат со согласки и ги носат некаде,” рече Мандра Изза.

„Значи така,” воскликна Ања Клара. Сега ѝ стана јасно зошто ништо не ги разбра кученцахермелинизајчињакукавиците.

„Јасно,” рече Хијацинт делејќи го мислењето со Ања Клара.

„Градиме и железница за превоз на согласки,” рече Мандра Дола.

На шумската патека беа поставени иглички од елка како шини, кои водеа кон патека по која во шумата влегуваа кучиња, хермелини, зајчиња и кукавици.

Поточно не беше проблем да се следи патеката, кога ќе дознаеш што се пренесува и од каде се пренесува: согласките кои паѓаа од преполните колички и приколки, согласките се тркалаа наоколу и го красеа тревникот како некакви сини цвеќиња. Може и да ги читаш:

ух

аха

од

авра

уча

ека

лис

кос

мел

цврт

крољ

склоп

стим

Да не наведувам се’.

Но кога Ања Клара и Хијацинт ги прочитаа на патот изгубените согласки – штад, повторно се најдоа на плоштадот пред означената насока.